

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

**Aquesta transcripció està pendent de
verificació i correcció. Pot contenir, doncs,
errades de fidelitat i incorreccions
lingüístiques i no es pot considerar
com una publicació oficial**

Fitxer 08CEEPNA1

XV legislatura · cinquè període · sèrie C · número 573

**Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra
l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano**

Sessió 8, dilluns 11 de maig de 2026

Presidència de l'I. Sr. Andrés Garcia Berrio

Sessió 8 de la CEEPNA

La sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (CEEPNA) s'obre a ****. Presideix Andrés Garcia Berrio, acompanyat del vicepresident, Jordi Albert i Caballero, i de la secretària, Susana Martínez Heredia. Assisteix la Mesa el lletrat Ramon Eudald Torrents Munt.

Hi són presents [Agustí Colomines i Companys](#), pel G. P. de Junts; [Montserrat Berenguer Messeguer](#), pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; [María Elisa García Fuster](#), pel G. P. de VOX en Cataluña, i [Maria Pilar Castillejo Medina](#), pel G. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra[membres comissió].

[Assisteix] a aquesta sessió [assistents].

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença d'Eunice Romero, exdirectora general de Migracions, Refugi i Antiracisme, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (357-01355/15).

2. Compareixença de Manuela Fernández, exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (357-01356/15).

El president

Bona tarda. Donem inici a la sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme per a la Inclusió del Poble Gitano.

Tenim dos punts de l'ordre del dia per avui, que se substanciaran de manera conjunta, bé, de manera consegüent, però en un mateix bloc.

En primer lloc, tindrem la compareixença d'Eunice Romero, exdirectora general de Migracions, Refugi i Antiracisme i, en segon lloc, la compareixença de Manuela Fernández, exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació.

L'ordre el podeu... *(Veus de fons.)* Sí, el que vosaltres considereu, cap problema. Jo he seguit el que estava aquí al paper, però tenim marge... *(Veus de fons.)*

Compareixença de Manuela Fernández, exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació

357-01356/15

Perfecte, doncs, en primer lloc, té la paraula la senyora Manuela Fernández, per un temps de dotze minuts, amb una certa flexibilitat.

Gràcies.

Manuela Fernández (exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació)

D'acord, merci. D'acord, jo no he preparat així com una presentació ni res, perquè a més a més entenc que l'avalua..., bé, la llei 19/2020 del Parlament ja es va decidir que s'havia de fer una avaluació externa al cap de dos anys de la implementació i es va encarregar, es va fer, i diria que s'ha publicat fa poc. Vull dir que m'imagino que en alguna comissió del Parlament s'està fent control d'això.

Llavors, no entraré tant en aspectes més formals o d'avaluació de la política pública, perquè, a més, fa més d'un any i mig que no estic al càrrec, però sí que volia aprofitar i agrair també poder comparèixer davant de vosaltres per l'experiència que significa

que una persona gitana hagi passat per una institució com el Govern de Catalunya, i especialment amb la posada en marxa d'una llei com la 19/2020.

Llavors, d'una banda, a nivell de responsabilitat institucional, jo dormo molt tranquil·la, vull dir que amb els mitjans que teníem... Aquí que feu les lleis, vull dir que el paper ho aguanta tot, a més aquella llei es va votar més per unanimitat, cosa que no passaria ara mateix, però venia sense un pressupost, vam haver d'esperar un any, vull dir que va ser com... Els temps, a més a més, amb les necessitats que tenen a veure amb les violències, amb la discriminació, realment no anàvem conjuntament, però el 22 es va poder posar en marxa l'oficina amb un mínim de personal i haig de dir que quan venia cap aquí pensava que l'equip que vam conformar, que al màxim vam arribar a ser catorze persones, és l'equip amb capítol I, és a dir amb personal interí, amb més persones gitanes que he vist mai.

Jo soc funcionària -ara li comentava també al diputat-, vull dir jo mai he vist tantes persones gitanes en un lloc; no només gitanes, sinó també amb diferents diversitats i que fèiem molt la broma que ens en faltaven moltes encara, però que realment reproduïem una mica quina era l'aspiració d'aquesta llei, i és que Catalunya i les seves institucions reconeguessin la diversitat.

Per tant, jo em sento que a nivell de responsabilitat institucional es va poder realment el que vam poder amb tot el que vam tenir i, a més a més, es manté.

Sí que arran d'estar en aquell càrrec jo ja vaig passar per una subcomissió, en aquest cas al Congrés, al Congreso de los Diputados, a la Subcomisinó de Estao, també per l'estudi i per la proclamació d'un pacte contra el antigitanismo, en un moment que en l'anterior legislatura estatal hi havia tres persones gitanes, a més en tres partits. Posteriorment, també, en l'anterior legislatura i en aquesta seu, també vaig passar per la Comissió d'Estudi del Racisme Institucional al Parlament. I ara estic aquí.

Llavors, potser no és el que toca, però sí que m'agradaria poder transmetre o compartir una reflexió de cada cop que això es genera a les institucions, cada cop que passen, a més a més, moltes entitats, moltes persones expertes, i també persones que se'ns poden a vegades identificar com a quotes, ja siguin dones o minories, què queda de tot això? I també si realment s'ha tingut en compte

l'experiència de l'Estat, que després va quedar pràcticament en res. De fet, ara mateix s'està plantejant treballar una llei, una llei integral del poble gitano, a nivell estatal, m'imagino que perquè la gent que també va participar d'allà va veure amb frustració com allò no anava més enllà.

També de la Comissió d'Estudi del Racisme, que va durar, si no m'equivoco, no sé si quasi dos anys, i es va treballar molt tot el tema de l'antigitanisme, i ens consta que hi van passar moltes persones gitanes.

Llavors, al final aquest rendiment de comptes també l'hem de fer a la societat en el seu conjunt, però en especial també a la ciutadania gitana. Jo cada cop que passo per una cosa d'aquestes, jo ho explico al meu pare, a la meva família, entre nosaltres, perquè tot i que li podem dir "joc parlamentari", no és cap joc.

També m'agradaria explicar que no sé si teniu aquesta força per fer-la des d'aquí -m'encantaria pensar que sí, especialment quan també tenim persones gitanes aquí, i jo me'n sento molt orgullosa també-, que no passi sempre el mateix i que les propostes no depenguin de persones, perquè això no només li treu autoritat a la institució, sinó que li treu també el paper que podeu tenir com a persones que esteu allà. Llavors, vull confiar que això algun dia ho podrem canviar.

També és interessant veure de quina manera el Parlament podria avançar, no sé si dins d'aquesta comissió, amb tot el que té a veure amb el desgreuge i la reparació cap al poble gitano per les diferents lleis antigitanes. Segurament que, si han passat per aquí més persones gitanes i amb molt més coneixement que jo a nivell històric, es podria treballar perquè vol dir que Catalunya també va participar d'aquesta producció legal en antigitanisme i, evidentment, la va aplicar, a més, amb força efectivitat, molt més efectiva que potser algunes polítiques d'ara.

També volia compartir que la llei 19/2020 ja inclou l'acció afirmativa; no inclou quotes d'"una persona aquí", sinó amb clau que la funció pública pugui representar una mica a la societat catalana en el seu conjunt. Quan vam estar al Govern vam intentar que això s'apliqués, vam treballar en diferents departaments, a nivell d'estrangeria hi havia unes dificultats, però quan parlàvem de poble gitano directament les coses no sortien, és com que ningú s'imaginava que pogués haver-hi, per exemple, una acció

afirmativa, com sí existeix, per exemple, amb les persones amb diversitat funcional o discapacitat.

Llavors, per no caure també en que les polítiques depenguin del nostre pas com a persones gitanes per a les institucions, que és un pas efímer, doncs, estaria bé poder aconseguir que realment hi hagués reserva de places, especialment a la funció pública, però també a les institucions importants del país per a persones gitanes, entre altres col·lectius, que es troben no representats en les mateixes, precisament, per la història de persecució i de discriminació. Crec que també seria un desgreuge, però sobretot seria una reparació molt important, que quan algú arribi a algun lloc es trobi allà una cara gitana, per exemple.

Jo volia ser ràpida i potser estic sent molt més ràpida. Amb l'UNICE, com a companya que hem estat a govern, hem tingut moltes discussions, i també diria que aquí al Comissió d'Estudis del Racisme, sobre el tema de les dades i sobre el tema de les quotes.

Llavors, jo, per ser més clara, també en format de reflexió, no porto com pràctiques o experiències d'èxit. Sé que s'està intentant, que a nivell de l'Estat també hi ha tot en la línia, amb l'INE, que potser a la propera enquesta, però jo el que volia compartir amb vosaltres és, al final, perquè els mandats es compleixin o no, com que això ja hem dit que no hauria de dependre del pas efímer de persones determinades per les institucions, en aquest cas de persones gitanes, perquè això sí que ens fa esdevenir una quota en cetim pejoratiu. Al final, tens allà una persona gitana, rentes la cara de l'antigitanisme en aquella institució, en aquell partit, en aquell espai, és com un blanquejament amb tot el negatiu que té aquesta paraula, però aquella persona estarà un temps, un any, dos anys, tres anys, marxa, llavors el que queda és com el que ha fet aquella persona, quan la persona no pot fer res enlloc, i molt menys en institucions com el govern del país o el Parlament.

Llavors, continuo insistint que perquè això no sigui una forma de reproduir aquest antigitanisme, especialment l'antigitanisme implícit, no tant l'explícit i el de prohibir, com a persona gitana prohibim arribar al Parlament. Evidentment que tu pots treballar en un partit militar, etc. Però si l'antigitanisme implícit o subtil que fa que no hi hagi persones gitanes a tot arreu.

Per tant, crec que perquè no esdevinguem aquest tipus de quotes, sí que caldria parlar d'aquesta reserva o d'aquesta acció afirmativa molt més activa que està recollida en la llei. Potser el que caldria fer és una altra norma per aplicar-la en funció pública o més concreta, mentre no hi hagués una part proporcional de persones gitanes a tot arreu, i especialment a les escoles, als serveis públics de salut, ocupacionals, al Parlament, a les televisions públiques, etc. Crec que és una de les coses més importants que com a persona gitana jo vaig intentar, amb les meves limitacions però també amb les meves il·lusions, fer allà i vaig veure que tu sola és pràcticament impossible.

Crec que igualment el pas d'una persona gitana per qualsevol espai tradicionalment no gitano, que són de majoria, té impacte. En les interaccions, en com treballem, en canviar la mirada, en canviar prejudicis, en canviar estereotips. No vol dir que això no sigui molt important, però crec que no podem jugar a aquest joc a nivell democràtic, perquè no ho és, d'esdevenir això, com un colorinci, com deien amb la Onísia a vegades, o una quota en el sentit pejoratiu.

Ja per acabar, parlaré només d'educació i de dades. Es va poder fer la macroenquesta va ser un esforç molt gran, perquè costava moltíssim tant la part administrativa com de recursos, però la vam poder fer. Vam fer una estratificació de renda per tal d'arribar als barris de Catalunya i que realment alguna d'aquestes cartes amb l'enquesta arribés a casa gitana, però realment a nivell de representativitat era molt base.

Llavors sí que en aquell moment es va pensar que per complementar això, tot i que sí que hi ha dades i són molt interessants, perquè apunten aquest antigitanisme institucional especialment implícit, tal qual, caldria fer un estudi una mica més específic per complementar. Trobo molt interessant que això es pogués assegurar al marge dels mandats polítics i dels partits i que fos un tema periòdic per poder tenir dades. Per què?

Perquè el fet que no puguem mesurar la situació en què es troba el poble gitano genera un espai d'impunitat especialment a nivell polític en quant a qui dissenya les polítiques i qui les ha d'aplicar, perquè es mouen en un espai totalment opac. És a dir, la manca de dades fa que no puguem mesurar com estem, però sobretot no

podem mesurar, en termes d'indicadors fins i tot econòmics, l'avenç de les polítiques i el seguiment de les propostes i si funcionen o no. Llavors, el meu àmbit és l'educació i això amb educació és molt i molt greu.

S'estan fent avenços, per exemple, a nivell del pacte contra la segregació. Per primera vegada s'ha inclòs la perspectiva antiracista del pacte, però si us poseu, per exemple, a llegir l'últim informe de la síndica del pacte del 2025 no surt per enlloc la paraula gitana, però a totes les escoles identificades on hi ha més segregació hi ha nens i nenes gitanos. I tots els nens i nenes gitanos que estan derivats a fruit de la segregació, per mesures per exemple socials i econòmiques algú els ha proposat.

Per tant, algú diu aquests nens són gitanos algú ho està decidint, algú està invertint més recursos però enlloc surt escrit. Llavors qui decideix això, en funció de què i sobretot quin impacte està tenint aquest pacte que ja porta 10 anys si no m'equivoco amb la població, amb l'alumnat gitano. Llavors, és un exemple que pot semblar molt no sé, com poc amb poc màrqueting, però realment el motor de transformació és l'educació.

Si persones gitanes com nosaltres 3 estem aquí és perquè hem pogut accedir a una educació de qualitat i evidentment altres factors. Llavors o invertim en que realment les polítiques educatives cap a la població gitana siguin més transparents i puguem fer un seguiment de què s'està fent i com s'està fent o no aconseguirem per més que s'aconsegueixi reservar places no aconseguirem realment que les persones gitanes hi arribin. Jo crec...

Perdó, eh? Ah, sí, on per acabar perquè ja he parlat de l'educació i en tot cas és un tema més... Penso que l'acció afirmativa real, que ja està recollida en una llei, hauríem de tirar enrere amb la llei el que s'hauria de fer és aplicar i per tant fer un control al govern de com aplica aquesta previsió de la 19-2020 en un moment de reacció de l'extrema dreta i del feixisme a nivell global és encara més necessària que mai i a més a més encara amb aquesta legislatura.

Mira que bé.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies.

**Compareixença d'Eunice Romero, exdirectora general de
Migracions, Refugi i Antiracisme**

357-01355/15

Ara és el torn de la senyora Eunice Romero.

Eunice Romero

Moltes gràcies. Bé, de fet com bé dèieu és una compareixença complementària d'alguna manera perquè la feina que vam poder fer en aquest àmbit la legislatura anterior va ser força compartida i en diàleg constant amb l'oficina d'igualtat de tracte i no discriminació i per tant intentaré no repetir algunes de les qüestions que ja han seguit sí que crec que l'eina fonamental que va permetre avançar i crec que aquesta reflexió en el Parlament és important de fer-la va ser la llei d'igualtat de tracte i no discriminació i per tant això permetia a nivell formal a nivell jurídic donar-li cos a una sèrie de polítiques que va ser molt més complicat de fer en el cas específic del racisme perquè no existeix una llei que parli i que entengui i compregui el racisme com una qüestió estructural i sistèmica. Continuem encara en general a peu de carrer però també des de la institució de fet hem tirat enrere, crec que en aquests moments el govern parla del racisme en tot cas a tot es tira com una discriminació molts cops com un viatge en el caràcter, una perversió moral i no com una qüestió del que és que és un sistema d'opressió que entén que sistema estructurar les vides de totes les persones les institucions, etc. Parlo específicament de l'avantprojecte de llei contra el racisme que no va arribar en el seu recorregut al seu parlamentari per la interrupció de la legislatura abans de termini perquè crec que aquell avantprojecte que ja es podria per part del Parlament indagar en quina situació es troba ja apuntava precisament que les lleis existeixen, la base legal per impedir el racisme existeix però no és interpretat d'aquesta manera per se i per tant el que s'ha de fer és acompanyar una mirada específica per fer valdre aquestes eines que tenim i utilitzar-les en cadascun dels àmbits específics on es trobi el racisme per desenvolupar després aquestes eines concretes va ser molt trist de veure i ara em referiré específicament al poble gitano molt trist de veure que les situacions que eren de

flagrant racisme o que podien generar una situació d'escàndol a nivell de país i ens ajuntàvem per exemple en un comitè de crisi es tractaven des de tots els angles totes les violències que es podrien abordar i revisant dèiem que tenim més o menys totes les eines i és qüestió només de posar-les de connectar-les, de tenir una millor comunicació això passa sovint en moltes polítiques públiques perquè cada àmbit va fent la seva feina però malauradament en l'àmbit de l'antiracisme o la perspectiva racial no era mai presa en consideració ni pel que fa a la salut mental ni pel que fa a les desigualtats educatives i evidentment hi ha pressupostos ni a revisar una qüestió del que seria no només acció afirmativa sinó primer de tot una fotografia real davant de què estem parlo específicament ara del poble gitano perquè crec que és el que ens permet sortir del parany en el que molts cops hem estat com a institucions en els quals pensem i culturalitzem també, però també atribuïm diguéssim a les migracions una sèrie de reptes portem en el repte més d'un quart de segle i probablement si tinguéssim abans les migracions de dins de l'Estat fins i tot el relat podria perdurar més enllà però sí que podem veure que malgrat que les condicions que són atribuïbles en lloc d'allà on venen per exemple els mals resultats acadèmics s'acaben atorgant sempre amb el que ha passat o per allà on ve en lloc de reconèixer que hi ha una situació de racisme fragment això per exemple en estudis com el de Jordi Bayona i Andreu Domingo que va sortir recentment publicat l'any passat es fa un anàlisi molt clara de com això el factor racial és un factor especialment rellevant, però ho han de fer fugint d'aquest proxí i anant de manera molt complexa refent les dades respecte a les diverses generacions d'ascendència, és a dir, com la migritud anar a repescar una mica la migritud dels resultats d'aquestes criatures per poder tenir un factor explicatiu i desdibuixar-lo i veure que realment el factor explicatiu és no la trajectòria migrant sinó una qüestió també racial això és bastant important però és molt trist que hàgim d'anar a fer i reconstruir les dades d'aquesta manera perquè en aquest cas, almenys a través del proxí de racialització vinculada a les migracions, es pot atrapar però en el cas del poble gitano sempre tenim petits estudis que no poden després ser generalitzats, etc. perquè no comptem amb una eina estadística i sobre això, com deia la senyora Fernández abans havíem tingut discussions sobre quin és l'ús de les dades com es fa un ús de les dades sistemàtiques que recullen adscripció ètnico-racial i hi ha prou guies a nivell europeu que hi ha prou consens

per poder-les començar a aplicar es tracta que no només l'Idescat pogués fer la seva feina, sinó que ha de demanar a l'INE, a més a més, que faci específicament una recollida de dades prou extensa perquè siguin aplicables les dades aquí a Catalunya però les eines hi són si volguessin trobar i per tant, una altra cosa és com es fan servir després les dades i aquí anem al tema de les quotes que crec que també seria interessant recollir el que comentava la companya no es tracta només de garantir que hi ha un accés no només perquè això és un foc d'encens o una flor que no fa estiu, diguéssim com deia abans la companya sinó que es tracta d'un desgast que no és una altra cosa, sinó una revictimització dels membres d'aquella població discriminada en aquest cas pot ser una quota que se suposa que ha de representar i ha de reparar d'alguna manera la presència o l'absència en les institucions d'una certa població i el que veiem és que encara ser-hi té un preu molt alt té un preu molt alt específicament per totes aquelles persones que no són el que s'espera que siguem en una administració pública és a dir, que les nostres presències són incòmodes perquè intentem fer la transformació, si s'intenta fer la transformació perquè també hi ha presències que no són incòmodes perquè és una altra manera d'adaptar-se al sistema però en tot cas crec que és una responsabilitat de tot el sistema i no només d'una persona en particular haver de modificar i transformar les institucions perquè realment siguin capaces de representar la diversitat interna del país i representar-la no de manera per oferir eines d'igualtat tenim ja s'ha parlat abans, com us deia diverses eines que podríem aplicar des de l'avant projecte de llei que recull les veus de moltes persones, es va fer una feina diferent del que és el procés participatiu habitual, es va fer converses específiques sobre situacions de racisme viscudes per les persones, això mereix un respecte, és a dir, no és la feina d'algú assegut en un despatx pensant molt fortament sobre un tema, sinó que és el dolor d'experiències de persones, és reviure aquestes situacions victimitzadores per explicar-les, per intentar fer una transformació, i el fet que hi hagi una legislatura que s'esgota no pot trair la paraula d'aquestes persones em refereixo específicament a temes com, s'ha parlat abans, educació totes les desigualtats, però la sistemàtica rebaixa d'expectatives per a la població, pel poble gitano tota la població racialitzada, però especialment pel poble gitano, és escandalós és escandalós encara el nivell de fracàs escolar

[Speaker 7]

i

[Speaker 1]

jo no crec que l'eina per exemple, des de la Sindicatura de Greuges, un altre espai, diguéssim vinculat al Parlament que sigui suficient un pacte contra la segregació que distribueix alumnat, sinó que s'han de distribuir realment expectatives i oportunitats educatives. De fet, hi ha molta recerca feta arreu del món sobre com és fallit això i com acaba tenint una repercussió negativa sobre la població que és desplaçada, i per tant no es tracta d'apuntar o de gestionar la diversitat atenent a les persones de manera essencialista, pensant que són elles la diversitat sinó que la diversitat és atany a tot el conjunt i que per tant hem de trobar unes maneres més responsables o més corresponsables de poder donar un espai amb unes millors trajectòries educatives, perquè a més ens consta diguéssim que dintre dels propis centres educatius, i per això no hi ha una eina que estigui avaluant, es donen moltes pràctiques de discriminació i de segregació interna, i per tant tampoc hi ha les eines suficients, perquè manca la legislació específica en molts casos, per poder fer un abordatge respecte a les violències racistes viscudes en aquests àmbits. Per tant estem abocant a unes persones que estem redistribuint pel bé, diguéssim, o perquè els colorets, com dèiem abans, quedin tots arreu, però sense veure quins són aquests impactes sobre la salut mental de les persones que estan vivint en nous entorns on són rememoritzats o quines són les experiències més greus ja no només en la seva trajectòria acadèmica, però també en la seva salut mental i en la creació de subjectivitat i pel que era el meu encàrrec en la legislatura anterior el més rellevant, per la conformació d'un sentit de pertinença col·lectiu. No som encara aquest país de tothom malauradament, encara que l'eslògan sigui maco i sigui una bona brúixola, diguéssim, per acostar-nos-hi.

Recollíem veus on es dona violència obstètrica ginecobstètrica, específicament amb dones gitanes. Es continua culpabilitzant de situacions de violència masclista a les dones del poble gitano. De fet, és molt semblant, perquè estem parlant de racisme estructural i sistèmic, per tant és semblant la realitat que es dona aquí com la realitat

islamòfoba i la culpabilització de les dones llatinoamericanes també de les seves relacions tòxiques en els serveis que han de donar-los atenció.

Per tant, això si continua fent-se sempre una política pública des de la manca i no des del focus en l'agència de les persones no haurem fet prou per justificar la feina que tenim. Jo crec que amb això tancaré la meva participació i gràcies, espero si hi ha alguna pregunta poder-la respondre.

Gràcies.

El president

D'acord, moltes gràcies. Ara és el torn dels grups parlamentaris per un temps de cinc minuts que no hi ha per què assolir-los si no volen, però donem... Vinga, fem quatre.

Fem quatre. Té la paraula el Grup Parlamentari de Junts, el diputat Agustí Colomines.

Agustí Colomines i Companys

Molt bé. Bona tarda, moltes gràcies per la seva exposició.

Amb la qüestió dels drets sempre estem igual, no? Perquè, en definitiva, pot haver-hi molta normativa, pot estar tot molt dissenyat, no? Tot molt ben empaquetat i tal, però continuar amb les mateixes discriminacions en la vida quotidiana, no? Perquè, en definitiva, no és una qüestió de legislació, tot i que m'he entretingut, em vaig entretenir a mirar quantes vegades aquest informe d'lvàlua parlava d'antigitanisme i és una única vegada, i molt per damunt, no?

Però és que resulta que la llei només en parla dues vegades, és a dir la llei tampoc és que en parli ni desenvolupi gaire, no? en què consisteix aquest antigitanisme, tot i que és l'únic col·lectiu que surt a l'Estatut d'autonomia d'una forma específica, no? De la protecció de la seva cultura, no? Per tant, és evident que hi ha una discriminació estructural, per dir-ho així, que no hi ha manera de vèncer-la, no?

Aleshores, no és que jo els vulgui fer cap pregunta en concret, sinó que..., és a dir, a mi m'agradaria, ara que s'ha aprovat l'estratègia aquesta del poble gitano 26-36, ens pot passar que d'aquí deu anys estiguem exactament igual que ara, no? I, diguem-ne, molt satisfets d'haver-nos conegut per entendre'ns, no?

I no dubto de la bona voluntat institucional, de les direccions generals que hagin pogut haver-hi, no?, de la feina que es fa en aquest propi Parlament, però hi ha alguna cosa que hem de fer més. Hi ha alguna cosa que hem de fer més i la veritat és que no tinc la fórmula màgica, no?, per trencar això.

Perquè l'antigitanisme, que s'assembla bastant a l'antisemitisme i s'assembla bastant no?, a l'islamofòbia, eh?, doncs, té unes característiques molt específiques. En aquest cas, són ètniques; en altres casos són religioses, no?, i en altres casos són racials, no?, però aquesta incapacitat ètnica, perquè es pot estar molt integrat, perquè aquesta situació es dona, eh?, una certa integració en la societat on vius, però això no vol dir que la diferència, la... com se diu això?, la discriminació estructural es mantingui.

Estem molt orgullosos de tenir aquí diputats gitanos, em sembla, fantàstic -el 80 també n'hi havia un, no?-, però no s'ha trencat aquest sostre, no s'ha trencat encara aquest sostre d'una manera generalitzada.

Per tant, la meua pregunta, ja sé que ara em dirà: "Vostè em fa una pregunta que necessita una tesi doctoral, no?", però què podem fer més enllà de legislar per trencar això?

Ho deixo aquí.

El president

Gràcies. Ara és el torn d'Esquerra Republicana, té la paraula el diputat Jordi Albert.

Jordi Albert i Caballero

Molt bé. Gràcies, president. Gràcies a la senyora Fernàndez i a la senyora Romero per la seva intervenció.

De fet, les mateixes preguntes que han traslladat són compartides en aquesta comissió. De fet, aquesta comissió té sentit precisament per intentar donar resposta a aquestes qüestions que també ens plantejaven, no? És a dir, el paper de les quotes. Les quotes acaben, poden acabar tenint un... I, de fet, el que vostès plantegen, i hi estic d'acord, és que acaben tenint un efecte contrari al que es busca. És a dir, acaben reforçant potser aquesta mirada, aquest antigitanisme, fins i tot des del punt de vista institucional, no? Perquè les expectatives que es creen també

respecte a qui acaba ocupant aquests càrrecs de responsabilitat pública, el propi sistema no permet que puguin assolir èxit en un període curt de temps, no? I per tant, aquestes quotes acaben diluint-se en això, en pures quotes, però no en canvis estructurals del sistema, no?

Des del punt de vista que planteja, em sembla una reflexió que és interessant i hem de veure com ho podem traslladar, i estaria bé que ho poguéssim traslladar però a través també d'una acció política efectiva, de política pública, que és la qüestió aquesta de si entrem, si en formem part, hem de formar-ne amb tota la nostra capacitat i voluntat i, per tant, amb tota aquesta amb aquesta mirada transformadora. Precisament és el propi sistema qui evita aquesta transformació, no?

Per tant, hi ha com un etern contrasentit i en certa manera una certa hipocresia en la qüestió de les quotes que és visualitzem, no? Busquem la visualització, però es queda només en un cromó de l'àlbum i prou. No hi ha un canvi al darrere de tot plegat que pugui consolidar i estabilitzar aquesta mirada que també es requereix.

És a dir, les quotes han de servir per tenir o perfils determinats o per tenir dins del propi sistema i justificar que es visualitzen o les quotes han de servir realment com a eina de transformació del sistema, no? I, per tant, entenc, i d'això interpreto les seves paraules, que hauríem de buscar aquestes eines de transformació del sistema.

Després hi ha una altra qüestió que també -i això va molt lligat amb el tema de la representació política-, que caldria..., clar, nosaltres tenim una organització electoral i, per tant, un sistema de partits i un sistema electoral (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) que el que fa és que la representació ha de venir determinada a través de la participació en unes candidatures electorals i aquestes candidatures electorals no vénen definides per la ciutadania, sinó que vénen definides per les organitzacions polítiques, pels partits polítics que es presenten. Per tant, cal aquest vincle directe i aquest oferiment per part de les organitzacions dels partits que conformen aquestes candidatures, no?

Per tant, el propi sistema electoral ja vehicula un filtre previ. És a dir, si no tens una vinculació amb un partit polític o no tens una rellevància pública que faci que hi participis, és difícil entrar en aquestes candidatures a partir, lògicament, del propi

activisme que puguis entrar en aquella organització política i, per tant, fer vida interna i, a partir d'aquí, anar promovent. I hi ha partits que són molt més personalistes en aquest sentit i n'hi ha d'altres que són molt més assemblearis i que permeten una major capitalització, no?

Per tant, quan parlem -i amb això acabo, president-, (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) perquè la veritat és que dona per molt aquestes reflexions que ens porten avui, després d'haver passat pel Govern -i no els demano que exposin aquí les seves frustracions, perquè sé que hi són, nosaltres també en tenim-, però després d'haver passat pel Govern, crec que ens enriquiria molt saber, i en el temps que tindran, que serà poc, eh?, però de tot el que han vist, què és el que realment creuen que s'ha de canviar de forma estructural? Més enllà del que ja han apuntat, que estic d'acord en les seves apreciacions, però què és el que realment han vist? Doncs, “aquí teníem una greu dificultat i aquí crec que és un dels elements centrals i claus que hauríem d'intentar abordar”, perquè, aleshores, a partir d'aquí sí que podrem començar a moure la roda del canvi i de la transformació que permetria precisament evitar les quotes i evitar, doncs, aquesta mirada tan sistèmica i tan marcada, que al final fa que no siguem capaços de canviar-ho.

Gràcies.

El vicepresident

I ara és el torn del company del Grup Parlamentari dels Comuns, el diputat Andrés García Berrio, endavant.

Andrés García Berrio

Gràcies. En primer lloc, volia agrair-vos la vostra compareixença en el dia d'avui, crec que és important, i també la feina realitzada. Sé de primera mà -no tant per aquesta etapa meva sinó de l'anterior- dels esforços realitzats per intentar avançar en matèria de polítiques per fer front al racisme i, concretament, també a l'antigitanisme. Llavors, en aquest sentit crec que també és important dir-ho.

Crec que heu plantejat alguns elements que són centrals, i jo crec que és cert que estem en un moment en què encara a dia d'avui costa que l'administració, que els

responsables polítics, que aquest Parlament entengui i assumeixi el que és el racisme i l'antigitanisme com una forma de racisme, més enllà d'una qüestió d'un comentari mal fet o d'aquesta qüestió moral, aquesta qüestió..., una mica dels discursos, sinó entendre que és una qüestió molt més estructural i que s'ha consolidat al llarg dels segles i que, efectivament, té molts impactes, i no només, i que és molt important quan una persona pateix una situació d'una agressió racista, sinó de manera continuada, i que no es pot entendre la segregació escolar sense entendre el que va portar a la segregació als barris quan hi havia una determinada política molt concreta que es va plantejar, de fet, des de l'Estat i des del franquisme en un moment molt determinat i que, de fet, s'ha anat seguint i que no s'ha fet una empena forta de gestió diferent amb la pròpia comunitat i amb el poble gitano, en aquest cas. Jo crec que plantegeu necessitats i evidències molt clares.

Un exemple que jo me'l trobo tota l'estona és en relació amb els cossos policials. Encara a dia d'avui hem de batallar per veure si es fa un formulari de pedra que és recollir totes les identificacions, notificar-les a la persona per *mail* com un acte de transparència administrativa i que al cap d'un any puguem saber si hi ha biaixos, almenys, com a mínim a dia avui, per la legislació per nacionalitat, en tant que hi ha el debat obert en relació amb les dades per perfil ètnico-racial, i jo crec que és un debat que en algun moment hem de poder veure si s'assoleix, en primer lloc, un consens dins dels propis moviments, societats civils i altres col·lectius per després mirar-ho d'implementar. Però és continuat que es negui l'existència del racisme. És que no té cap mena de sentit, o els debats absurds que contínuament veiem si hi ha racisme o no a Catalunya, a l'Estat que sigui o el que sigui.

Llavors, en aquest sentit, sí que volia preguntar en relació amb la llei contra el racisme, la llei integral contra el racisme que es va treballar, de quina manera considero que pot aportar en fer un salt, per si podeu aprofundir en aquestes idees després que es va treballar en aquest sentit.

Després també, a l'hora de plasmar a nivell legislatiu, hi ha el debat a nivell de l'Estat que estan promovent algunes entitats d'aprovar una llei integral del poble gitano jo crec que un dels plantejaments que hem de fer a nivell d'aquesta comissió i de proposta de cara a futur és si es fa o es treballa per fer una llei integral del poble

gitano. Jo crec que un dels plantejaments que hem de fer a nivell d'aquesta comissió i de proposta de cara a futur és si es fa o es treballa per fer una llei integral del poble gitano a nivell català, més enllà del debat que s'està intentant obrir a nivell estatal. Com ho veieu? Que considereu que pot aportar en positiu i de manera complementària a la llei contra el racisme? Perquè seria una que diguem està a la cua i que s'ha quedat apartada de moment i estem treballant perquè es recuperi i esperem que així sigui i, l'altra, que és una demanda i jo crec que podria ser una de les conclusions d'aquest pacte nacional.

I després, en relació amb la llei d'igualtat de tracte i no-discriminació, l'oficina, sí que tenia preguntes concretes en relació... i ja s'està treballant, hi ha l'anàlisi que ha realitzat l'àl·lua, i un nou procés de reforma a la llei d'igualtat de tracte i no-discriminació que acaba d'obrir el procés d'audiències per part del Govern, però sí que un cop heu treballat des del Govern i l'heu aplicat si podeu plantejar des de la vostra perspectiva -ja ho farem quan arribi la llei al Parlament, perquè penso que és important tenir en compte la perspectiva de la gent que l'heu estat treballant i aplicant-, quines mesures considereu que ja que es canviarà és important que es pugui aprofundir per enfortir-la, per blindar-la i perquè pugui ser útil.

I després també, i en relació amb l'oficina, i un cop havent estat responsable a nivell d'equip de necessitats que pot tenir una oficina per al seu correcte funcionament a tot el conjunt de Catalunya i la seva expansió territorial, de quina manera considera..., si considereu que es pot o que s'hauria de fer créixer.

I ja per acabar, jo crec que hi ha una qüestió de fons en totes aquestes qüestions que es nota molt que encara estem lluny de poder avançar de veritat, que és el moment en què es té qualsevol debat a nivell pressupostari, quan arriba aquest moment de les paraules als fets com encara (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) a dia d'avui, jo crec que amb independència de qualsevol partit, segurament hi ha obstacles molt grossos. Llavors, jo crec que hi ha molta feina feta, hem de poder avançar de cara al futur, però encara hem de ser conscients que el camí està engegant-se i llavors hem de tenir ambició pels propers deu anys de manera forta pel compliment de l'estratègia del poble gitano i per avançar en la lluita contra el racisme en

general.

El president

Sí, ara té la paraula la diputada Susana Martínez

Susana Martínez Heredia

Gràcies, president. Vull començar agraint a la senyora Romero i a la senyora Fernández la seva presència avui en aquesta comissió que ens fa reflexionar a tots, i també agrair la seva tasca que han desenvolupat durant els anys al capdavant de les seves responsabilitats institucionals.

Podem dir que Catalunya amb els diferents governs al llarg dels anys ha anat construint eines per combatre l'antigitanisme, però la realitat ens diu que encara queda moltíssim per fer. Encara hi ha massa discriminacions quotidianes, massa prejudicis normalitzats i massa odi amplificat també avui a les xarxes socials. I una de les expressions més preocupants d'aquesta realitat és la infradenúncia també, ho parlaven vostès, de la necessitat que les dades reflecteixin la realitat, i encara avui moltes persones gitanes no se senten prou segures com per fer ús dels mecanismes de denúncia que avui existeix, i això és un problema molt greu, perquè allò que no es denuncia, doncs, sovint acaba essent invisibilitzat.

De fet, a la sessió anterior, la senyora Pol, la secretària general del Departament d'Igualtat i la directora general, la senyora Monràs, ens explicaven que durant el 2025 només hi va haver quatre denúncies per antigitanisme a l'Oficina. Dues em penso que eren en el sector comercial, una al servei públic d'ocupació i una altra, si no ho recordo malament, al sector immobiliari, i tots sabem que aquestes xifres no reflecteixen la realitat, perquè no parlen d'absència de discriminació, sinó d'aquesta manca de confiança en el sistema i de la normalització de moltes d'aquestes discriminacions quotidianes.

I per això és imprescindible reforçar el treball amb les entitats gitanes perquè siguin espais de confiança i una porta d'entrada per aquestes denúncies, amb l'objectiu també que les dades reflecteixin la realitat i aportar solucions.

Necessitem institucions més accessibles, més properes i capaces d'acompanyar les víctimes també en la reparació.

També és fonamental actuar davant dels discursos d'odi a les xarxes socials on l'antigitanisme creix de manera exponencial i preocupant, sovint amb una impunitat absoluta. I parlaven vostès, i hi estem d'acord, de l'educació com a eina principal de la transformació social, de la necessitat també de polítiques d'acció afirmativa, però és cert que l'antigitanisme malgrat això no pregunten la teva formació, no et demanen el teu currículum, la teva formació acadèmica i, per tant, hi estem d'acord, però l'antigitanisme no acaba amb aquestes polítiques d'acció afirmativa, malauradament, perquè encara avui molts gitanos i gitanes continuem rebent missatges com aquests que porto al mòbil i que no són casos aïllats, sinó que són les situacions de molts gitanos i gitanes que rebem diàriament a les xarxes socials missatges d'odi per simple fet de ser qui som, en el meu cas representant de la ciutadania catalana, sense voler renunciar a la meua identitat com a gitana.

I penso que avui podem posar un exemple pràctic i explícit de què parlem: “El problema es que chupáis del bote, no os adaptáis a la sociedad y vivís de las ayudas y de la cara dura”. “No sabéis ni comportaros ni tenéis educación”, “Estáis siempre amenazando, la mayoría sí que sois así, es la pura realidad”, “Os dan una paga a todas por ser madres solteras, porque os casáis por un rito que no es el católico y os pertenece una paga a vuestros hijos, a vuestros hijos se les da unos beneficios en los colegios que no tienen los payos y os dan vivienda por ser vulnerables. Vamos, que no vengas de víctima que yo sé de lo que hablo. No engañéis, que la mayoría vivís del cuento”, “Heredia, chusmita buena”.

Y, realmente, lo que hace daño no es leer estos mensajes, sino que todavía hoy haya personas que (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) -perdón presidente, ya acabo en breve-, que haya personas que cuestionen en la actualidad tu dignidad, tu esfuerzo y tu derecho a formar parte de esta sociedad.

Y cuando leo estos mensajes es inevitable que me venga a la cabeza, pues, muchísimos niños y niñas gitanas, las nuevas generaciones, porque me niego, y nos deberíamos de negar todos como sociedad, a que crezcan normalizando este discurso de odio, a que crezcan pensando que van a tener que demostrar el triple para que se les reconozca la mitad ¿no?

Y, discúlpenme este momento, pero es inevitable llevar lo teórico también a la práctica en lo que se venía hablando aquí, porque vivir esto constantemente en primera persona las personas que lo sufrimos duele mucho todavía hoy.

Perquè aquest odi virtual no es queda a les pantalles, sinó que es transforma en situacions de discriminació real que generen una situació d'exclusió a l'habitatge, d'exclusió al mercat laboral i constantment devaluen el teu valor a la societat.

Malgrat tot això, hi ha esperança, perquè s'han treballat moltíssim, com he dit, des de tots els governs també del que hi ha actualment. No entraré en detallar qüestions que ja s'han plantejat i ens han explicat.

Només us volia acabar fent una pregunta. No sé si heu pogut llegir l'Estratègia catalana del poble gitano, 2026-2036. Sota la vostra experiència i el vostre treball, quines accions creieu que són prioritàries, a més a més d'aquests marcs i instruments de què disposem, perquè puguem transformar aquestes desigualtats i aquesta discriminació en oportunitats per a tothom.

I res, reitero l'agraïment. I, gràcies, president, pel temps.

El president

Gràcies. Ara és el punt per la rèplica, i tindreu un temps d'uns sis minuts cadascuna i, en primer lloc, Manuela Fernández.

Manuela Fernández (exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació)

I, si no, com que he anat escrivint el que heu preguntat, us ho puc passar per escrit.

El president

I, en tot cas, amb certa flexibilitat.

Manuela Fernández (exdirectora de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació)

Flexibilidad gitana, això m'agrada (*Rialles*.) Perdoneu la broma, eh? D'acord, intento anar endreçada.

Merci per les aportacions, ara no recordo com es diu el diputat... Agustí, potser? Entenc una mica el que comentaves -i us parlaré de tu, eh?, com que ara ja no estic amb el xip institucional us parlaré d'igual a igual. A mi també em preocupa el cinisme legislatiu. Jo compartia tot el que deies, però ho està dient algú que està en el lloc

més important a nivell de la democràcia del nostre país, vull dir que no sé quin lloc hi ha per sobre.

Llavors, potser jo he dit coses que són negatives. Jo vull transmetre que, malgrat tot això, per mi ha sigut l'experiència de vida més increïble haver passat per una institució, essent molt conscient que hi anava per un currículum, però també sent conscient que s'escollia algú que representés quelcom que no hi havia. Per tant, jo crec que s'ha avançat moltíssim.

Jo que sóc més jove que la diputada Susana, recordo quan es va crear la FAGIC. Vull dir que hem avançat moltíssim, el que passa és que anem molt lentes per la necessitat.

Per tant, jo sí que crec que la producció legislativa ha d'ajudar, perquè ha d'anar afinant molt millor. O sigui, si comparem tota la producció legal que s'ha fet també a l'Estat des de la democràcia a l'actual hi ha canvis. Llavors, voldria dir que la Llei 19/2020 és la primera llei que recull l'antigitanisme no per atacar-nos, perseguir-nos i eliminar-nos, sinó per erradicar-ho. La primera llei a tot arreu, a l'Estat també. O sigui, el fet que reculli la definició, això fa que quan jo estava fent ciència política al doctorat havia de discutir amb catedràtics que no existíem; ara no hauria de fer-ho, perquè amb un catedràtic de ciència política si hi ha una llei que recull una definició s'acaba la discussió. M'explico, el reconeixement simbòlic és molt important, sense aquest reconeixement simbòlic no estaríem enlloc. Perquè l'Estatut sí que ho recull, però ho recull des d'un lloc que no és el mateix. Aquí s'està reconeixent l'antigitanisme i l'antigitanisme té molta producció a nivell, per exemple, del Consell d'Europa o de la comissió.

Per tant, penso i contestant una mica què podríem fer per trencar, que el Parlament, que sempre ha sigut el que ha anat avançant en el tema del poble gitano, molt més que el Govern, hauria de fer una acte de desgreuge real, com ho han fet altres governs: Canadà, Austràlia... És a dir, hauria de produir i demanar perdó reconeixent tot el que ha generat. Perquè, insisteixo, la gran batuda, la Baró Estardipen, també es va fer aquí a Catalunya, també es va fer aquí a Catalunya amb les forces d'aquí, de Catalunya, en aquell moment; també es van empresonar moltes persones a Catalunya, dones, homes, nens i nenes gitanes.

Per tant, jo crec que un primer pas, que a més demanen des de fa molt de temps les entitats gitanes, com ja sabeu, és la memòria, el desgreuge i la reparació ni que sigui simbòlica, per tant això sí que s'hauria de poder fer, entenc després la lògica dels suports.

L'antigitanisme també demanava, no? Les característiques de l'antigitanisme és l'ADN de la nostra societat, és a dir la creació dels estats-nació es va fonamentar, entre altres coses, sobre l'antigitanisme. Per tant, o el refundem del tot, llavors no és només la independència, és refundar l'Estat, o reconèixer que això forma part d'aquí.

Perquè aquests missatges que rep la diputada per sortir de l'armari en xarxes socials des de fa molt de temps dient: "Jo sóc gitana i treballar" potser els continua rebent, però tenen una conseqüència, tindran una conseqüència que avui dia, per exemple, no es té. Ja és impune, el discurs d'odi a les xarxes socials és totalment impune, vull dir que hi ha gent que en sap molt més que jo.

Per tant, reconèixer que està als fonaments vol dir treure'l dels fonaments i potser generar..., això hi ha experiències a tot arreu a nivell de justícia transnacional i reparatiu de com això pot anar arribant a la societat.

Després, al diputat d'Esquerra, jo sí que no reduiria per res el debat a les quotes, jo no crec que les quotes siguin negatives; el que són negatives són la lògica dels partits, i aquí us ho dic amb tota la sinceritat. El que és pervers és la lògica partidista i com els partits, per unes raons, utilitzen no només les persones gitanes, sinó les dones, és a dir tot un seguit. Aquí no hi entrarem.

En tot cas, jo sí que us vull dir que les quotes en termes, per exemple, de discapacitat han aconseguit que la població amb diversitat funcional tingui més representació, per exemple, a la funció pública. Per tant, jo no entraria en un debat conceptual de quotes sí, quotes no, sinó què és el que funciona i què és el que no funciona, i el que no funciona és instrumentalitzar les persones gitanes; això sabem que no funciona.

Llavors, un altre instrument potent, evidentment, que jo em vaig alegrar moltíssim quan... (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) No sé si tinc un parell de... D'acord. Mi rigidez, mi toc me da... O sigui, un pacte nacional, precisament, existeix per superar les legislatures i la lògica partidista,

entenc que per això existeix. Llavors, vull dir, jo estic orgullosa, contenta i feliç que això, finalment, després de molts anys d'un intergrup, tingui..., perquè al final l'intergrup no tenia un impacte parlamentari a nivell de producció, en canvi una comissió, sí. Per tant, gràcies, enhorabona, i us estarem mirant molt de prop.

Després, què és el que s'hauria de canviar de forma estructural? Recordo, precisament, una reunió amb la Eunice Romero i amb el director del Museu d'Història de Catalunya, quan encara no estàvem dissenyant l'exposició, que és meravellosa -que si no hi heu anat, és meravellosa-, i recordo que ell ja ens estava explicant una mica quina era la seva planificació, i li dèiem, perquè quedava poc, i diu: "No, no, el meu mandat és de sis anys". És a dir, potser és que quan des del Parlament es generin(*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) , es creïn o es dissenyin institucions com una oficina o un organisme, que en aquest sentit, després hi entro, hauria de ser independent, o altres, els mandats haurien de superar una legislatura, sobretot si s'han de començar a fer coses noves, que tinguin temps a posar-se en marxa, a tenir un pressupost. O sigui, per nosaltres va ser horrorós a nivell d'equip que se'ns tallés això quan tot just portàvem dos anys amb personal, amb capítol I, i amb un sistema que mai s'havia fet, que és sancionar per l'àmbit administratiu la discriminació, quan l'experiència és a nivell judicial. Per tant, se'ns va quedar com molt curt.

Després, amb el president, jo estic molt d'acord, però al final les institucions les conformen les persones, és a dir les institucions no tenen vida pròpia fora de les persones, per tant depenen de l'acció col·lectiva de les persones que les conformen si són democràtiques. Llavors, una institució democràtica hauria de poder canviar quan hi ha un acord. Per tant, aquí vostès tenen feina, realment, a nivell del Parlament.

Per exemple, el perfilament racial dels cossos de seguretat està inclòs com a prohibit, tal qual, la 19/2020 diu: "Es prohibeix el perfilament...", tal qual, eh?, i ens vam reunir amb el director general de Policia, amb Mossos. O sigui, podíem fer una feina impressionant cap enfora, però internament va costar molt. A mi algun dia m'agradarà escriure-ho això, quan això està escrit en una llei, que aquí hi ha després una llei, una revolució. Per tant, hauria de ser suficient. Evidentment, no ho és.

Jo, de cara a la reforma de la llei, que també estic com molt emocionada, esperançada i il·lusionada amb això, jo penso que hi ha diverses coses. Evidentment, blindar que fos un organisme independent. És cert que quan es va començar, penso, potser és una opinió, que si van començar com a òrgan administratiu potser no haurien començat mai, perquè un òrgan independent, un organisme independent necessita molt més pressupost i no hi havia pressupost. Per tant, un, que sigui un òrgan independent, que no depengui d'un pressupost, que vagi automàticament. No sé si existeix alguna previsió a nivell parlamentari, per tal que es posi en marxa un organisme que sí o sí ha de funcionar, al marge que hi hagi acord parlamentari per tenir pressupostos. Doncs, que estigui ben dotat, a més a més amb personal especialitzat. Amb les persones que van venir a l'oficina van tenir molta sort, perquè la gent que va venir era gent meravellosa, amb moltes ganes, però podia ser qualsevol. Per què? Perquè a la funció pública, si tu no ets cos especial, qualsevol amb aquell nivell pot venir. Únicament podíem demanar que fossin juristes algunes, però si un jurista no té especialització en discriminació a nivell administratiu no serveix de res. Per tant, evidentment, que surti dotat, a més a més, amb personal especialitzat amb allò que preveu la llei, que té a veure amb la reparació, amb l'atenció psicològica i, evidentment, amb la sanció i amb l'assessorament jurídic.

A nivell de les lleis, la llei que es va treballar ja tenia en compte la 19/2020, el que feia era reforçar-la i cobrir aspectes on la 19/20 no arribava. La 19/20 és una llei transversal. Entenc que la llei antiracista és una llei específica. Si es fes una llei del poble gitano entenc que no hauria de ser sobre els termes que ja preveuen les altres, però sí, per exemple, per fer complir tot allò que no es compleix a nivell de drets fonamentals cap al poble gitano, per blindar el tema de les dades i de la protecció. Ho veig molt interessant i, evidentment, si estan en contacte amb la gent que ho està movent a nivell del Congrés, doncs, ho trobo molt interessant.

No estic segura, crec que és a Romania que n'existeix una, però no estic segura d'altres llocs on s'hagi posat en marxa i sobretot que tinguin resultats.

Bé, el tema de l'odi, jo crec que aquí a nosaltres com a oficina ens costava sancionar a nivell de xarxes socials, no teníem... O sigui, ho havíem d'intentar, no teníem i

acabàvem parlant amb l'Over Access, que l'únic que podia fer era aconsellar. Aquí també hi ha entra la lògica capitalista. És a dir, al final aquestes plataformes són empreses i responen d'una altra, és a dir, depèn... No sé si aquí també en tot el debat que s'ha format a nivell de les xarxes socials i dels adolescents o menors s'està intentant blindar, doncs, potser vindria per aquí. Al final és que cadascun d'aquests missatges d'odi, que són molt dolorosos no només per qui els rep, sinó per tothom... O sigui, ho estaves dient i a mi m'estava fent mal, però és que, a més a més, els meus fills que estan a l'escola, que són els únics gitanos de l'escola, si els altres amics seus veuen això també ho normalitzen. Per tant, això és dolorós per tothom.

Evidentment, la no-normalització passa per una part punitiva, que és que això tingui una conseqüència, ho sento molt. Hi ha coses que si les penses, doncs, no tens per què dir-les, o sigui no pot ser així

Jo entenc per què passa això encara, jo entenc per què passa això encara, perquè té a veure amb el que hem dit al principi. O sigui, l'antigitanisme està construït molt bé, és un racisme perfecte. Això s'ha de desmuntar, però mentrestant que la gent racista li faci vergonya dir aquestes bajanades. Per tant, hi ha d'haver una part punitiva, ho sento molt.

I ja està. I perdó si m'he passat.

I segur que tu ara ho faràs# molt millor.

El president

Gràcies. I ara és el torn de la compareixent Eunice Romero

Eunice Romero (exdirectora general de Migracions, Refugi i Antiracisme)

Molt bé, moltes gràcies. Realment és un repte en poc temps respondre. Ho intento.

Respecte la rellevància d'entendre el racisme com a racisme institucional, torno aquí, perquè jo crec que respon a algunes de les preguntes, i que tingui un impacte en la legislació crec que és bastant rellevant. Em refereixo a coses molt concretes i molt pràctiques: és impossible desplegar mecanismes d'acció a nivell local, generar transferències de recursos des de la Generalitat a la resta d'ens locals sense que hi

hagi una legislació específica que permeti fer això i no es consideri una malversació o no sigui considerat també un problema, diguéssim, de clientelisme fins i tot.

Per tant, és imprescindible que hi hagi eines concretes que donin, primer de tot, validesa i certificat d'existència a allò que és el racisme com una qüestió institucional, també.

Per tant, sobretot, i jo crec que aquesta és allò que deia el diputat Jordi Albert, que preguntava què és el més important, jo crec que trencar el silenci sobre aquest racisme és una de les qüestions més importants, parlar-ne. De fet, el que ara és l'estratègia del poble gitano recull, això sí que recull encara, específicament, l'antigitanisme, no se n'havia parlat fins ara en tots els diferents plans que hi havia hagut.

Això forma part dels compromisos, i aquí torno una mica al que es pot fer, que sí que es pot fer des de la institució, precisament sabent que tenim tantes necessitats de matar dos o tres o quatre o cent pardals d'un tret, era imprescindible que tot aquell procés de recollida i de participació que vam fer no acabés només en un avantprojecte de llei amb el perill -com va passar- d'acabar tancat en un calaix, sinó poder-lo immediatament traduir en polítiques públiques concretes. Crec que aquest compromís i sobretot el reconeixement del racisme institucional com a part del problema, com a part del sistema. Per tant, estem reproduint en les nostres institucions, mentre no fem cap acció específica en contra, estem reproduint el racisme, estem reproduint l'antigitanisme i, per tant, quan diem que hi ha quaranta-cinc milions d'euros que es van dedicar la legislatura anterior a mesures concretes contra el racisme institucional esperem veure que al final d'aquesta legislatura aquesta quantitat fins i tot s'hagi doblat.

Necessitem realment, estem començant, diguéssim, no? tot just aquesta cursa perquè la legislatura anterior es trenca el silenci, esperem que això permeti que després hi hagi estratègies específiques en la pròpia estratègia, s'entengui que l'antigitanisme no és recollir -per dolorosos que siguin- els casos puntuals i una atenció, o fins i tot donar una resposta equitativa i, per tant, tractar el que és odi com el que és i, per tant, facilitar la recollida de les denúncies, sinó també entendre que és antigitanisme els resultats educatius que tenim en aquest país en aquest moment.

Això és antigitanisme, i reconèixer-ho vol dir que després poses mesures específiques des de la institució per poder combatre'l. Això vol dir fer pactes, això vol dir treballar a través del síndic de greuges, i no només a través del Govern, des de diferents institucions, de totes les institucions democràtiques que tenim al país, poder-nos blindar davant de determinades coses, perquè això és una eina de construcció d'un país més democràtic, d'un aprofundiment democràtic que se'n va precisament amb el creixement dels discursos d'odi, però no només.

I això passa també, precisament, perquè en ser una qüestió sistèmica, és a dir la part simbòlica és important -com es deia abans-, quan hi ha una idea de meritocràcia, d'una blanquitud# posada com a bé suprem i com al centre del sistema pensar que els altres són a l'altre lloc per altres motius, per una política d'acció positiva, però perquè jo sóc on sóc gràcies als meus mèrits perquè sóc blanca, és una manera precisament d'haver oblidat.

Per això és tan important, per nosaltres era tan important i, de fet, aquestes mesures de les que us parlo s'organitzaven en tres eixos: un és l'eix específicament d'accés equitatiu a drets i condicions materials de vida; un altre és el de memòria democràtica, coneixement del racisme i reparació en la línia del que es comentava abans, i l'altre la transformació de les administracions.

I parlo molt importantment del que són els drets i les condicions materials de vida, perquè sembla que si es desdibuixa, i això ha estat una pena veure que en aquesta legislatura el Govern va destriar una política que tenia capacitat d'aterratge a través de tota una xarxa d'ens locals a dividir, diguéssim, a entendre només limitadament el racisme com una discriminació, el fet d'entendre-la així fa que estigui en un òrgan que és molt més petit, destinant-hi molts menys recursos dels que es podrien haver destinat si hagués continuat treballant-se de manera transversal, com s'havia fet en la legislatura anterior i, sobretot, redistribuint-se a nivell local, on ja hi havia comunitats de pràctica que han quedat suspenses, no saben a quina porta han de picar;*(Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.)* no només comunitats de pràctica, sinó després tot aquest coneixement i aquestes formacions s'havien de portar també a poder tenir accions concretes en l'àmbit comunitari i en diverses inspiracions.

Respecte la llei, podria dir que evidentment és superbenvinguda tota la feina que s'estava fent a nivell estatal. L'avantprojecte de llei recollia qüestions..., de fet, les mesures ja són una bona col·lecció del que s'apuntava, perquè això es podia fer, diguéssim, d'alguna manera de *motu proprio* per part del Govern, però no estava obligat per cap legislació. I, per tant, per poder blindar que això existeixi podríem fer mesures específiques per educació; per interior, amb les detencions arbitràries; als centres penitenciaris es va fer un estudi molt important, si el voleu veure; el CEJFE, que malauradament també sembla que està tenint una transformació molt forta i deixa de produir aquesta visió per, en lloc d'exercir aquest paper de vigilància o de col·laboració amb coneixement específic des de la producció de recerca al CEJFE, als centres penitenciaris mateixos. Per tant, qui vigila el vigilant? És molt important aquest canvi.

Per tant, tot això que sembla que sigui molt banal o poc rellevant, trivial, no ho. És molt important que hi hagi unes determinades estructures. De fet, a banda del que hi ha en aquestes mesures, cal que hi hagi un capítol específic, això també de cara a la legislació a nivell estatal, és important que hi hagi una dotació econòmica vinculada als pressupostos perquè es puguin desplegar aquestes polítiques, perquè necessiten dotar-se, primer, evidentment, amb formacions, etcètera -aquesta és la part relativament fàcil, que a més a més és una inversió que queda en el mateix lloc-, però després precisament per poder analitzar, avaluar i desplegar en els diferents òrgans mesures específiques, desenvolupar coneixement específic, recollir dades de manera específica, etcètera.

Per tant, crec que hi ha una necessitat també d'un reconeixement i voldria dir del tema de l'antigitanisme, que és veritat que malgrat que estem parlant d'un exemple de racisme i, per tant, diguéssim, que el racisme ho comprendria tot, també el sionisme o altres formes de racisme específiques, el que sí que podem dir és que almenys en el procés territorial que vam tenir, un procés participatiu, el que era clamorosament escandalós era l'antigitanisme i la xenofòbia com a formes específiques de racisme més rellevants i més feridores arreu del país i específicament en l'àmbit de l'educació, també, moltes de les situacions de racisme viscut.

Per tant, diguéssim, si s'hagués de prioritzar per on començar a desplegar les accions específiques del pla del poble gitano seria reconèixer això. Seria també posar mesures concretes de prevenció del clientelisme; això és superdifícil de fer, però segurament des d'una comissió més transversal és més fàcil que des d'un sol Govern o des d'una formació partidista específica.

I, sobretot, no oblidar aquesta transformació institucional, és a dir d'aquests tres eixos que us deia que conformen les mesures o el pla contra el racisme, de fet la proposta de l'acció marc, el pla contra el racisme del que va ser la Generalitat de la legislatura anterior, és el que ja es diu a nivell europeu que s'ha de fer. S'han de posar en marxa aquests plans contra el racisme, contra el racisme sistèmic, a més a més. D'aquesta manera se'n parla i a nivell estatal no tenim cap desplegament d'aquest tipus, encara no s'ha fet una transposició de diferents normatives que hi ha a nivell europeu que ens permetrien fer i, per tant, és molt rellevant no només tenir aquesta qüestió simbòlica, que ho és, hem vist abans perquè és important, però s'ha de donar alhora reconeixement a drets i condicions materials, per una banda, i de la transformació de les administracions públiques. S'ha d'entomar no només el *mea culpa* en situacions de reparació, sinó la responsabilitat pròpia del que per no fer estem reproduint.

Gràcies.

El president

D'acord, moltes gràcies. Si cap dels grups parlamentaris vol afegir cap qüestió més, doncs, acabariem aquí aquestes dues compareixences, i també la sessió d'avui de la comissió.

Donem per tancada la sessió.

Gràcies.

La sessió s'aixeca a les...